

ALBERT RÀFOLS CASAMADA

Biografia

Barcelona 1923 - 2009

1923

Neix a Barcelona, al número 22 del carrer Maurici Serrahima.

1930-1936

Primers estudis i començament del batxillerat al Col·legi dels Germans de la Doctrina Cristiana. Fa els primers dibuixos infantils, relacionats amb la proclamació de la República.

1936

Durant la Guerra Civil espanyola la família passa llargues temporades a Capellades, a 60 quilòmetres de Barcelona. S'inicia en el dibuix al costat del seu pare. Primeres lectures: Jules Verne, Walter Scott i *El Quixot*.

1937-1939

Primer contacte amb l'art d'avantguarda, especialment amb l'obra de Picasso, Braque i Miró, a través d'algunes revistes de l'època com *Vell i Nou*, *Gaset de les Arts* i *D'Ací i d'Allà*. Fa dibuixos d'inspiració cubista i futurista. Se li desperta un gran interès pels escrits de Torres García. Durant aquests anys també cristal·litza el seu interès per la poesia. Llegeix García Lorca, Salvat Papasseit, Pere Quart, Carles Riba i Tomàs Garcés. Fa els primers treballs poètics acompanyats de dibuixos.

1942-1944

Inicia els estudis d'arquitectura a la Universitat de Barcelona. A la Biblioteca de Catalunya completa la seva formació literaria centrada en la generació espanyola del 27, la poesia catalana contemporània i els moviments d'avantguarda. Aquest és un període d'intensa producció poètica.

1945

Es matricula a l'acadèmia de dibuix Tàrrrega, de Barcelona, on coneix Maria Girona. En acabar la Segona Guerra Mundial se celebra al Palau de la Virreina una exposició de pintura francesa que li causa una gran impressió, és el moment en que comença a plantejar-se la pintura com a dedicació professional. En aquest període crea les primeres pintures d'estil figuratiu esquemàtic.

1946

Forma part del grup Els Vuit, juntament amb el poeta Jordi Sarsanedas, l'escultor Miquel Gusils, els pintors Joan Palà, Maria Girona, Ricardo Lorenzo,

Vicenç Rossell i el músic Joan Comellas.

El grup fa la primera exposició a la sala Pictòria de Barcelona.

1947

Celebra la primera exposició individual a la sala Pictòria. El catàleg de la mostra inclou un prefaci de Rafael Benet, oncle de Maria Girona. Ingressa al Cercle Maillol, de l'Institut Francès, on coneix diferents artistes.

1948

Abandona els estudis d'arquitectura per dedicar-se plenament a la pintura. Participa en el Primer Saló d'Octubre a les Galeries Laietanes, juntament amb Modest Cuixart, Maria Girona i Benet, Josep Hurtuna, Jordi Mercadé i Farrés, Ramon Rogent i Perés, Josep Maria de Sucre i de Grau, Jacint Morera i Pujals, Francesc Todó Garcia, Pere Tort i Antoni Tàpies i Puig.

1949

Com a membre organitzador del II Saló d'Octubre visita Guinovart al seu estudi i s'inicia l'amistat entre ambdós artistes.

1950

Juntament amb Maria Girona, rep una beca del Cercle Maillol de l'Institut Francès per poder viatjar a París, on viurà amb intermitències fins 1954.

1951

Obté el primer premi de gravat Rosa Vera. El Museu d'Art de Barcelona adquireix una obra seva per a l'«Exposició Municipal de Belles Arts». Amb Maria Girona exposa, a la galeria Bucholz de Madrid, una serie d'obres realitzades durant l'estada a París i Holanda.

1952

El 27 de novembre es casa amb Maria Girona. Coneix la poesia de Joan Brossa i inicia l'amistat amb el poeta.

1953-1954

Entra a formar part de l'Associació d'Artistes Actuals, una iniciativa promoguda per Alexandre Cirici i Cesáreo Rodríguez-Aguilera. Viatja a Londres.

1955

Torna a Barcelona, on inicia un procés de depuració i abstracció de la seva pintura. En aquests anys fa una serie de dibuixos inspirats en

ALBERT RÀFOLS CASAMADA

Biografia

Barcelona 1923 - 2009

el paisatge de Capellades i una serie de peces de ceràmica. Reprèn, amb caràcter intermitent, l'activitat poètica.

1957

Va ser un dels impulsors del Setè Congrés de l'*International Council of Societies of Industrial Design*.

1958

Rep la medalla Ramon Rogent en els Premis de Maig de Barcelona.

La seva pintura arriba a l'abstracció total a partir de l'estudi del paisatge.

A Madrid visita una important mostra d'art nord-americà amb obres de Rothko, Motherwell, Newman, Kline i Pollock, entre d'altres, tots ells autors de marcada influència en la seva trajectòria pictòrica.

1960

Fa els decorats per a *Desert dels dies*, de Maria Aurelia Capmany.

Amb Todó i Garcia Llorc fa una sèrie de xilografies titulades *Els 12 mesos de l'any*.

Col·labora amb l'aportació d'una obra a la creació del Museu d'Art Contemporani de Barcelona.

1961

Fa els decorats per a *Mort d'home*, de Ricard Salvat, i escriu un guió cinematogràfic titulat *Nomás (idea per a un film)*, publicat anys després a la revista *L'Arc Voltaic*.

El Museu d'Art Modern de Madrid adquireix la seva obra *Blau*.

1962

Inici de la seva activitat pedagògica dins l'àmbit del disseny i l'art a l'escola Elisava.

Treballa en els decorats de l'obra *Gran Guinyol*, de Joan Brossa, i en les xilografies per al llibre *Per aquest misteri*, de Joan Teixidor.

S'interessa pels escrits teòrics i pedagògics de Kandinski, Klee i Gropius.

1963

Inicia, amb l'obra *Homenatge a William Morris*, l'evolució vers un nou realisme amb la incorporació del collage. En aquesta línia crea obres per a l'homenatge a Salvat-Papasseit celebrat a la galeria Belarte, en el qual també participen Maria Girona, Guinovart, Jordi Curós i Francesc Todó.

Viatja a Suècia i Dinamarca.

1964

S'interessa per aspectes teòrics de l'art i la comunicació.

Es publica a Santander la seva primera monografia a càrrec de Cesáreo Rodríguez Aguilera.

1965

Fa una sèrie de litografies per al llibre *Tao-Te-King*, traduït al català per Josep Palau i Fabre, en edició limitada.

Fa les vidrieres de la residència Bell-lloc, a la Roca del Vallès, Barcelona, i comença a treballar en les seves caixes objecte.

Forma part del grup Estampa Popular Catalana.

Primer viatge a Itàlia. S'interessa per la poesia d'Ungaretti, Montale, Quasimodo...

1966

Fa les vidrieres de la piscina Sant Jordi de Barcelona (desaparegudes).

Decorats i figurins per a l'obra teatral *L'auca del senyor Esteve*, de Santiago Rusiñol, al teatre Romea de Barcelona.

Forma part, com a convidat, del tancament al convent dels Caputxins de Sarrià amb motiu de la constitució del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona. Coneix Antoni Llena. Viatja a Londres. Visita la Red House de William Morris.

1967

Fundà l'escola Eina d'Art i de Disseny, juntament amb un grup d'intel·lectuals, professors i artistes, d'acord amb el model pedagògic de la Bauhaus. En fou professor i director durant disset anys.

Forma part del grup organitzador de l'exposició «Homenatge a Picasso», celebrada a Barcelona.

Participa en la Biennial de Mencon, França, i al Salon des réalités nouvelles, de París.

Conferència «Consideracions sobre 60 anys d'art modern», a l'Escola Massana, Barcelona.

Intervé a «Confrontation II», a l'Institut Francès de Barcelona.

Viatja a Venècia i Iugoslàvia.

1968

Exposa a la galeria Ten de Barcelona, on s'apunta una nova orientació en la seva pintura.

Seminari sobre semiòtica a EINA, amb la presència d'Umberto Eco.

Viatja a Suïssa i Alemanya, on participa en un simposi sobre pedagogia artística.

La seva activitat poètica experimenta un nou impuls.

ALBERT RÀFOLS CASAMADA

Biografia

Barcelona 1923 - 2009

1969

Participa en «Pictorama 1, l'art al carrer», Barcelona, i «85 artistes a la recerca d'un espectador», al Col·legi d'Arquitectes, de Barcelona.

1970

Participa en l'exposició «Adlan i el seu temps» al Col·legi d'Arquitectes de Barcelona, amb un muntatge dut a terme per l'escola EINA sota la seva direcció.

Pren part en el tancament al monestir de Montserrat amb motiu del procés de Burgos.

Passa llargues temporades a Sitges, on es dedica especialment a la poesia visual i experimental. Dirigeix un seminari sobre semiòtica urbana a EINA.

1971

Artista convidat en l'homenatge internacional a Joan Miró celebrat a Granollers.

Participa en l'exposició «Mà de pintura», al Col·legi d'Arquitectes, Barcelona, i en la I Mostra d'Arts Plàstiques de Barakaldo, Biscaia.

Viatja a Florència i la Toscana.

1972

Presenta el seu llibre-objecte *Com una capsula* en una exposició a la galeria Adrià, Barcelona. Conferència a EINA sobre «La pintura preraphaelita». Primer viatge als Estats Units.

1973

Pronuncia la conferència «Dadà: art i provocació», a l'escola EINA, i crea la *Maquina Dadà*.

Aprofundeix en treballs de poesia visual: col·labora en el muntatge de l'exposició «Poesia visual», a EINA, i a la galeria Dalla, a Barcelona.

Viatja a Grècia.

1974

Pronuncia la conferència «Panorama de l'art modern» a la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Conflent.

1975

Fa el muntatge de «L'entorn de Rafols Casamada» a les dependències de la Caixa de Pensions de Barcelona, i a la sala Tres, Sabadell. Publica el llibre de poesia visual *Notes nocturnes* (Edicions 62).

1976

Presenta un conjunt d'obra gràfica del període 1968-1976 a la galeria 42 de Barcelona. Publica el seu primer llibre de poemes, *Signe d'aire*,

llibre que recull els seus poemes del període 1965-1976 (Llibres del Mall, Barcelona).

1977

Crea la carpeta d'aiguaforts titulada *Vuit Vents de Cadaqués* (editada per F. Bombelli).

Participa en la FIAC de París.

Entra a formar part del Comitè d'Activitats de la Fundació Joan Miró.

1978

Rep la medalla del FAD per la seva activitat artística, cultural i docent.

Crea la serie de guaixos *Berlín* sobre paper de diari. Victoria Combalia escriu *Materia i pensament en la pintura de Rafols-Casamada*, llibre catàleg amb motiu de la primera exposició a la galeria Joan Prats, amb la qual signa un contracte d'exclusiva.

1979

Col·labora en la revista *Quaderns Crema* amb un fragment de dietari.

Viatja a Mèxic, Yucacán i Nova York.

1980

Pronuncia la conferència «L'ensenyament del color» a la Facultat de Belles Arts de Barcelona.

Obté el Premi Nacional d'Arts Plàstiques.

Col·labora amb poemes i dibuixos a les revistes *Cairell* (València) i *Separata* (Sevilla).

Entra a formar part del patronat de la Fundació Joan Miró de Barcelona.

1981

Obté el Premi Càceres de Pintura amb el quadre *Interior blau*.

Crea la sèrie d'aiguaforts *Barcelona* (Edicions Polígrafa, Barcelona).

Publica *Paranys i raons per atrapar instants* (Edicions dels dies, Sabadell).

Viatja a Europa Central.

1982

Pinta les voltes de l'Oficina d'Informació de l'Ajuntament de Barcelona, titulades: *Les quatre estacions*.

Realitza el llibre de poemes i serigrafies *Episodi* (editat per Antojos, Conca).

1983

La Generalitat de Catalunya li concedeix la Creu de Sant Jordi.

Passa una temporada a Nova York on crea una serie de pintures sobre catró i dibuixos.

ALBERT RÀFOLS CASAMADA

Biografia

Barcelona 1923 - 2009

Fa diversos dibuixos al rentatge per al número 7 de la revista *Clivages* (París).

1984

Dirigeix un taller de pintura al Círculo de Bellas Artes de Madrid.

1985

El Govern francès li concedeix el títol de Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres.

Participa en el seminari «L'art vist pels artistes: el testimoni dels creadors», organitzat per la Universidad Internacional Menéndez Pelayo, Santander.

1986

L'obra *Florència* passa a formar part de la col·lecció permanent en homenatge a Miró a la Fundació Joan Miró de Barcelona.

1987

Se celebra l'exposició itinerant «RafolsCasamada, una visió retrospectiva 1947-1987», organitzada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, que recorre les ciutats de Girona, l'Hospitalet de Llobregat, Granollers, Platja d'Aro, Tortosa, Igualada i Lleida.

Publica el llibre de poemes *Espais de veu*, amb linòleums de Maria Girona (Edicions Druïda, Menorca).

1988

Viatja a Venècia.

Victoria Combalia publica el monogràfic *Rafols-Casamada* (Edicions Polígrafa, Barcelona).

1989

És nomenat membre de la Comissió Internacional per a la Difusió de la Cultura Catalana.

Es publica *Àlbum de Taller*, amb texts de Severo Sarduy. Barcelona: Editorial Ambir.

1991

La galeria Clivages de París organitza un col·loqui sobre la seva pintura, amb la participació de Georges Raillard, Bernard Chambaz i Jean-Pascal Léger, entre d'altres.

Obté el Premi a les Arts de la CEOE, Madrid.

És nomenat, a París, Officier de l'Ordre des Arts et des Lettres.

Viatja a Irlanda i la Gran Bretanya.

1992

Crea dues pintures murals per al Palau Sant Jordi, Anella Olímpica, Barcelona.

1993

L'Institut d'Estudis Nord-Americans de Barcelona publica *Four Timescapes*, una edició bilingüe dels seus poemes en versió de D. Sam Abrams.

1998

Li concedeixen la Medalla d'Or d'Artesantander.

1999

Es constitueix el Patronat per a la creació de la Fundació Ràfols-Casamada - Maria Girona (Casa Bas, Capellades).

2000

Realitza una pintura mural per al Forum de la Nouvelle École Normale Supérieure de Lettres et Sciences Humaines de Lyon, França.

L'editorial Proa va reunir la totalitat de la seva obra poètica en un sol volum: *Signe d'aire: obra poètica* (1939-1999).

2001

És nomenat membre del Consell del Patronat de la Fundación Duques de Soria.

2003

Premi Nacional de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

2009

Mor a Barcelona a l'edat de 86 anys.